

Høring af Forbrugerombudsmandens reviderede kvikguide

Klima- og Omstillingsrådet (KOR) er blevet inviteret til at kommentere på den reviderede udgave af Forbrugerombudsmandens kvikguide til virksomheder om miljømarkedsføring som oprindeligt blev udgivet i 2021. KOR anerkender vigtigheden af dette dokument i kampen mod vildledende markedsføring om miljø- og bæredygtighed. Vi er også overordnet enig i de tilføjelser, uddybninger og nuanceringer det reviderede dokument introducerer. I dette høringssvar fokuserer vi på afsnittene ”Særligt om brug af udsagn om reduceret udledning af drivhusgasser” og ”Særligt om brug af udsagn om bæredygtighed” og har desuden indsat en række tekniske og forståelsesmæssige kommentarer og spørgsmål direkte i kvikguiden (se vedlagte pdf).

Behov for yderligere skærper i anbefalinger om klimakompensation

Det er positivt at kvikguiden nu advarer virksomheder imod udsagn relateret til klimaneutralitet og nettonul med udgangspunkt i sagerne 20/09269 og 20/09270. Der er dog andre vigtige grunde til at advare om sådanne udsagn end den tidsmæssige uoverensstemmelse som kvikguiden fokuserer på (”at forbrugeren ikke kan forventes at forstå, at den lovede klimaeffekt ved klimakompensationen først opnås efter 100 år”).

For det første, så kan skovbevarelse/træplantning ikke anses for reelt at udligne (altså kompensere for) fossile udledninger. Der er tale om to forskellige kulstofpuljer. Den ene, træer/skove, er en del af den biogene, aktive kulstofpulje, mens den anden er en del af den geologisk bundne, inaktive kulstofpulje. Uanset om størrelsen af kompensation med basis i træer svarer til den fossile udledning, så flyttes kulstof fra den inaktive til den aktive pulje. Og der er meget svært, hvis ikke umuligt, at få det flyttet tilbage (det kræver CCS med en sikker mineralisering eller lignende)¹. Hertil kommer at skove/træer som danner basis for kompensation kan brænde eller vælte i storme (lækage eller genudledning). Yderligere skal kompensationen være additionel, dvs. klimagevinsten skal være reelt forårsaget af de klimakreditter virksomheden køber. Og her har forskningen dokumenteret gang på gang, at det kniber gevaldigt med at sikre additionalitet – også for uafhængigt verificerede projekter². Sidst, så er det ikke fysisk muligt at kompensere for fortsatte fossile udledninger med flere træer fordi vi simpelthen løber tør for plads til skov længe før vi har udtømt fossile reserver.¹

Disse fundamentale og praktiske problemer med ideen om kompensation af fossile udledninger med træer/skove bør tænkes ind i jeres anbefaling om klimakompensation. I praksis kan man ganske enkelt ikke kompensere for fossile udledninger (i fravær af CCS med lagring på fossile kilder) – i stedet kan man tale om at man planter træer et sted, støtter skovbevarelse, men uden at lade som om at klimaeffekten ved en udledende

aktivitet dermed er neutraliseret. Dertil bør man undgå et sprogbrug som antyder, at man idag kan garantere kulstofbinding i træer og skove mange årtier frem. For det første fordi det implicit antager at forsinkelsen mellem udledning og optag er ligeegyldig, hvilket netop ikke er tilfældet. For det andet fordi ingen virksomhed kan garantere at træer/skove rent faktisk bliver stående flere årtier ud i fremtiden.

Vi anbefaler at I tager et kig på vores notat om netop dette emne, som indeholder ovenstående pointer og en række anbefalinger, alt sammen forskningsbaseret og på dansk:

https://usercontent.one/wp/www.klimaogomstillingsraadet.dk/wp-content/uploads/2021/03/Klimakompensation_KOR-notat_februar2021.pdf?media=1644949959

Behov for at udelukke markedsføring af produkter som ”bæredygtige” indtil et metodisk fundament til dokumentation er udviklet

Vi er meget enig i at det, med udgangspunkt i Brundtland-kommissionens definition af bæredygtig udvikling, er ”meget vanskeligt at kalde et produkt mv. bæredygtigt uden at vildlede”. Det skyldes til dels at nuværende produktions- og forbrugsmønstre på globalt plan overskrider adskillige planetære grænser³ og dels at beregningsmetoden for at vurdere et produkts bæredygtighed i absolut forstand endnu ikke er standardiseret.⁴

Vi undrer os dog over at I henviser virksomheder til livscyklusvurdering (LCA) for at dokumentere bæredygtighed ved ”vise at, virksomheden ikke forringer de kommende generationers mulighed for at opfylde deres behov”. LCA kan nemlig ikke direkte svare på det spørgsmål. LCA kan identificere det produkt der har den laveste miljøpåvirkning, blandt en håndfuld produkter der alle opfylder den samme funktionelle enhed.⁵ LCA kan derimod ikke sige hvorvidt dette mindst skadelige produkt har en miljøpåvirkning der er lav nok til at passe ind i et scenarie hvor ingen planetære grænser overskrides, og hvor de kommende generationers mulighed for at opfylde deres behov dermed ikke forringes. Hvis LCA´en udvides til en absolut bæredygtighedsvurdering⁴ ville man i teorien kunne svare på dette spørgsmål, men bemærk at metoden for absolut bæredygtighedsvurdering endnu ikke standardiseret i samme grad som LCA-metoden.

I stedet for at henvide virksomheder til LCA for at dokumentere udsagn om bæredygtige produkter, anbefaler vi at I simpelthen forklarer virksomheder at der på nuværende tidspunkt endnu ikke er et solidt metodisk grundlag for at dokumentere om et produkt er bæredygtigt og at virksomheder derfor ind til videre helt skal undgå at kalde deres produkter bæredygtige.

Henvisninger

1. Mackey, B. *et al.* Untangling the confusion around land carbon science and climate change mitigation policy. *Nat Clim Chang* **3**, 552–557 (2013).
2. West, T. A. P. *et al.* Action needed to make carbon offsets from forest conservation work for climate change mitigation. *Science (1979)* **381**, 873–877 (2023).
3. Richardson, K. *et al.* Earth beyond six of nine planetary boundaries. *Sci Adv* **9**, (2023).
4. Bjørn, A. *et al.* Review of life-cycle based methods for absolute environmental sustainability assessment and their applications. *Environmental Research Letters* **15**, 83001 (2020).
5. Hellweg, S., Benetto, E., Huijbregts, M. A. J., Verones, F. & Wood, R. Life-cycle assessment to guide solutions for the triple planetary crisis. *Nat Rev Earth Environ* **4**, 471–486 (2023).